

om mere principielle spørgsmål, herunder spørgsmål, hvorom der ikke er enighed i kommissionsbetænkningen.

1. Indgreb i vandforsyningens struktur.

Den engelske vandlov af 1945 og den hollandske vandværkslov af 1957 giver det offentlige vidtgående myndighed til at gribe ind i vandværkernes struktur, herunder ved at påbyde tvangsnedlæggelser eller tvangssammenlægninger af ældre vandværker, jfr. betænkningen af 5. september 1961 s. 87 f. Bestemmelserne står i forbindelse med, at vandforsyningen i England i væsentlig grad bygger på overfladevand og i Holland endvidere på grundvandsforsyning fra enkelte, særligt egnede grundvandsområder, og at det i disse tilfælde er af stor betydning at samle indvindingen om enkelte, tilstrækkeligt store værker, der kan have en tilstrækkeligt uddannet stab.

Danmark indtager vandforsyningsmæssigt en særstilling, idet vandforsyningen i Danmark — bortset fra Færøerne og Grønland — i tiden fra slutningen af forrige århundrede og indtil de seneste år helt overvejende har bygget på indvinding af grundvand, der har været til stede næsten overalt. Denne indvindingsform har ikke rejst samme krav til vandværkernes organisation som overfladevandforsyningen.

Det var opfattelsen i kommissionen, at der i et væsentligt antal vandindvindingsager her i landet heller ikke fremtidig ville være større problemer med hensyn til vandforsyningens organisation. Vandforsyningen i Danmark er fortsat i væsentlig grad en grundvandsforsyning, og på landet vil forsyningen formentlig stadig jævnlige fordele sig på et antal mindre vandforsyningsanlæg. I forskellige grupper af tilfælde kan der dog tænkes at være trang til at gribe ind i vandforsyningens organisation.

a) *Indskrænkninger i den enkelte grundejers ret til at indvinde vand på sin egen ejendom.*

Indskrænkninger i den ret, som 1926-lovens § 1, stk. 1, 1. punktum, i så henseende giver grundejeren, er bl. a. sket gennem sundhedsvedtægterne. Næsten alle sundhedsvedtægter giver sundhedskommissionerne ret til at skride ind over for sundhedsfarlige vandforsyningsanlæg, jfr. normalsundhedsvedtægten af 1960 for landkommuner §§ 8 og 12. Mønstervedtægten for Københavns omegnskommuner indeholder i § 9 en bestemmelse, hvorefter alle nye beboelsesejendomme som hoved-

regel skal have indlagt vand fra vandværk, og sundhedskommissionen kan påbyde kommunal vandforsyning i ældre ejendomme, når der er vandledning i nærheden.

Kommissionen foreslog to yderligere indskrænkninger i grundejerens frie indvindingsret. Den første indskrænkning vedrørte de såkaldte „vandmangelsvandværker“. Når en by opfører et større vandværk ude i landet og dermed fremkalder en grundvandstandssænkning, som skader brønde og boringer på en række omkringliggende ejendomme, vil det ofte være den bedste løsning at opføre et sideløbende, lokalt vandværk til forsyning af de ramte ejendomme, men det har undertiden vist sig vanskeligt at opnå tilstrækkelig frivillig samling om et sådant vandværk. I KF § 11, nr. 6 b, foreslås det at give landvæsenskommissionerne myndighed til i sådanne tilfælde at gennemtvinge tilslutning til et vandværk, jfr. nærværende lovforslags § 19, stk. 2. Den anden indskrænkning vedrørte bebyggelser, som havde en hygiejnisk uforsvarlig vandforsyning. I så fald gav KF § 24, stk. 2, landvæsenskommissionen mulighed for at påbyde oprettelse af et vandværk og påbyde grundejerne at slutte sig til værket. Denne bestemmelse er indeholdt i nærværende lovforslags § 25.

I de seneste år har der i praksis været ønsket om indskrænkning af grundejernes frie indvindingsret i endnu en gruppe tilfælde, nemlig i en række sommerhusområder, hvor forholdene taler for at aflede husenes spildevand, herunder spildevand fra wc'er, til sivebrønde, men hvor dette forudsætter, at området forsynes med vand fra et vandværk beliggende i passende afstand, og at der ikke er drikkevandsbrønde eller boringer ved de enkelte ejendomme i området. Ved nyoprettelse af sådanne områder bindes grundejerne nu ofte gennem udstykningsvilkår eller salgsvilkår til at skaffe sig deres vand fra vandværk. Drejer det sig om områder med tildels ældre bebyggelse, hvis ejere ikke frivilligt har villet opgive brønde eller boringer ved de enkelte huse, har tilsvarende ordninger ikke kunnet gennemføres, idet den gældende lovgivning ikke giver mulighed for at gribe ind over for de enkelte grundejeres indvinding i sådanne tilfælde. Der har i de seneste år nogle gange over for indenrigsministeriet været rejst spørgsmål om en ændring af lovgivningen på dette punkt, således at tilslutning til vandværk kunne påbydes, når grundejernes egen vandindvinding ville forhindre en ellers hensigtsmæssig spildevandsafledning til sivebrønde. En bestemmelse, der tilsigter at anvise en løsning på dette problem, er optaget i nærværende lovforslags § 25.